

Kunnskapsdepartementet
Avd.: Avdeling for høyere utdanning, forskning og internasjonalt arbeid (HFI)
Postboks 8119 Dep
N 0032 OSLO

Ved: Hege Landmark-Høyvik

Deres ref.:
24/5497-

Vår ref.:
2024/396176

Oslo, 29.11.2024

Innovasjon Norges tematiske innspill til EUs kommende rammeprogram for forskning og innovasjon

Innovasjon Norge (IN) viser til Invitasjonsbrev til tematisk innspill til EUs kommende rammeprogram for forskning og innovasjon og takker for muligheten til å gi innspill.

Overordnet er Innovasjon Norge opptatt av at EUs neste rammeprogram for forskning og innovasjon, heretter omtalt som FP10, bidrar til økt europeisk konkurransekraft og et styrket europeisk næringsliv. Det kommende programmet bør, i enda større grad enn sine forgjengerprogrammer, bidra til å løse Europas overordnede utfordringer, økt omstillingstempo og, ikke minst, sikre at flere bedrifter kommersialiserer, vokser og skalerer i Europa.

Innovasjon Norge understreker betydningen av at det kommende rammeprogrammet i stor grad bør inkludere åpne arenaer som er nærmere markedet, for å skape muligheter for rask skalering av virksomheter. I tillegg mener Innovasjon Norge at teknologi bør være en grunnpilar i all forskning og innovasjon som finansieres gjennom programmet.

For å styrke næringslivets konkurransevne, er det avgjørende at FP10 legger til rette for økt samarbeid mellom forskningsinstitusjoner og industrien, samt fremmer innovasjon og teknologioverføring. Det neste rammeprogrammet bør bidra til å utvikle ferdigheter og kompetanse som er nødvendige for å møte næringslivets fremtidige behov, samt støtte bærekraftige og digitale transformasjoner i bedriftene. Videre er det viktig at FP10 bidrar til å skape et gunstig investeringsklima som tiltrekker seg både nasjonale og internasjonale investeringer, og at det legger grunnlaget for en robust og konkurransedyktig europeisk økonomi.

Tematiske områder hvor det er spesielt viktig at vi samarbeider på europeisk nivå

EUs rammeprogram for forskning og innovasjon er av stor betydning for Norge og norsk næringsliv. Tilknytningen gir Norge mulighet til å styrke sin forsknings- og innovasjonskapasitet, øke våre bedrifters konkurransevne, og sikre økonomisk vekst.

Det norske innspillet bør derfor fremme mulighetene hvor norsk forskning og næringsliv kan bidra til å løse europeiske utfordringer samtidig som vi styrker vår konkurransekraft. Ved å utnytte Norges konkurransefortrinn kan vi tilby løsninger på komplekse problemer som Europa står overfor, som energiomstilling, digitalisering og klimautfordringer. Samarbeid mellom academia og industri vil være avgjørende for å utvikle nye teknologier og bærekraftige løsninger som kan ha en positiv innvirkning på både norsk og europeisk nivå. Dette vil ikke bare styrke Norges posisjon innen forskning og næringsliv, men også bidra til en mer bærekraftig og konkurransedyktig europeisk økonomi.

Innovasjon Norge mener derfor at Norge bør fremme følgende tematiske områder for det neste rammeprogrammet:

- 1. Energi og energisystemer:** Energisikkerhet og overgangen til fornybare energikilder er kritiske områder for europeisk samarbeid. Ved å dele ressurser og teknologi kan europeiske land redusere avhengigheten av fossile brensler, øke energieffektiviteten og fremme utviklingen av fornybar energi. Med vår kompetanse kan Norge bidra til å løse EUs energiutfordring, og samtidig skape vekst for norsk næringsliv. Sentrale områder kan være energieffektivitet, hydrogen, havvind, solenergi, karbonfangst og lagring (CCS) og lavkarbonteknologier. Dette er områder som krever både risikoavlastning og store investeringer, men hvor forskning og innovasjon kan bidra til å sikre en bærekraftig og stabil energiforsyning for fremtiden. Samarbeid om utvikling av grønn teknologi og bærekraftige løsninger kan bidra til å redusere Europas karbonavtrykk og raskere nå klimamålene.
- 2. Kunstig intelligens:** Norge har en avansert digital infrastruktur og høy IKT-kompetanse. Samarbeid om utvikling av kunstig intelligens, nanoteknologi, bioteknologi og digital transformasjon kan styrke Europas globale konkurranseevne, fremme innovasjon og skape nye arbeidsplasser. Utvikling av denne type teknologier krever store ressurser og ekspertise. Internasjonalt samarbeid muliggjør deling av kostnader, infrastruktur og kunnskap. For implementering av nye KI-teknologier trengs internasjonale standarder og reguleringer for sikker og etisk bruk. Europeisk samarbeid kan fremme innovasjon, øke cybersikkerhet og utvikle felles teknologistandarder, noe som vil bidra til et mer integrert og konkurransedyktig digitalt marked i Europa.
- 3. Muliggjørende teknologier:** Norske aktører kan yte viktige bidrag innen utvikling av nanoteknologi, bioteknologi og halvlederteknologi i Europa. Norske miljøer har særlig sterk kompetanse innen fables design og sensorteknologi, presisjonsmedisin og nanoteknologi for energilagring. Europeisk samarbeid innen muliggjørende teknologier er avgjørende for å styrke europeisk konkurransekraft og autonomi innen fornybar energi, elektronikk, helse og automatisering.
- 4. Grønn maritim mobilitet:** Maritim transport er en avgjørende faktor for verdiskaping og vekst globalt, samtidig som det er en av sektorene med størst klimautslipp. EU har iverksatt klimareguleringer for å omstille sektoren (bla. CBAM), men det gjenstår mye forskning og innovasjon for å få iverksatt omstilling. Med vår lange kystlinje og sterke maritime tradisjoner, kan Norge bidra betydelig til forskning og utvikling innenfor havøkonomi. Norge har en stor maritim industri, kombinert med fremragende teknologi og kompetanse på området. Norge har også mulighet til å teste ut gjennom infrastruktur, slik man allerede har gjort. Utfordringene ligger i den langtrekkende og oversjøiske maritime transporten, som krever større prosjekter som kan testes og implementeres.
- 5. Marint - Hav og blå vekst:** Havets ressurser vil fortsette å spille en avgjørende rolle for Europa i fremtiden. For å sikre bærekraftig og effektiv utnyttelse av disse ressursene, er det nødvendig med en helhetlig tilnærming som kombinerer bevaring og innovasjon. Norge, med sin lange erfaring og omfattende kompetanse, kan bidra betydelig på dette området. Hovedområder kan være bevaring av marint biologisk mangfold, fiskeri, akvakultur inkludert bærekraftig fôr, marine bioressurser. Havet er også et område hvor energi, energisystemer og strategiske materialer kan være aktuelt. Samspillet mellom bærekraft og utnyttelse av disse er områder hvor det vil være behov for forskning og innovasjon.

6. **Helse:** Pandemier som COVID-19 har vist hvor viktig det er med internasjonalt samarbeid innen helse. Ved å samarbeide om forskning og utvikling av medisiner, vaksiner og helsepolitikk kan Europa stå sterkere rustet til å møte fremtidige helsekriser. Dette vil også bidra til å styrke helsevesenet og forbedre folkehelsen på tvers av kontinentet. Norske aktører er ledende innen digital helse og kan bidra med utvikling og implementering av e-helse løsninger og telemedisin, som kan effektivisere helsetjenester, forbedre pasientbehandling og redusere behovet for fysiske ressurser. Norge kan også bidra med ekspertise innen forebygging av sykdommer og folkehelseprosjekter, noe som kan redusere belastningen på helsesystemene i Europa.
7. **Kritiske og strategiske materialer:** Europa har behov for å utvikle mer miljøvennlige metoder og teknologier for utvinning, produksjon, foredling og resirkulering av kritiske og strategiske materialer, fordi disse materialene er essensielle for moderne teknologi, inkludert batterier, elektronikk og fornybar energi. Både CRMA og den nasjonale mineralstrategien peker på behovet for internasjonalt samarbeid om materialer for å styrke europeisk strategisk autonomi og konkurransekraft.

Europeiske partnerskap og Missions (samfunnsoppdrag)

Missions i dagens Horisont Europa treffer ikke næringslivets behov for vekst, skalering og økt konkurransekraft. Selv om det er variasjon mellom de forskjellige missions, oppleves utlysningene ofte som mindre relevante for næringslivet. Dette er paradoksalt, gitt at missions legger stor vekt på at kunnskapen skal tas i bruk.

Næringslivet har generelt færre ressurser til å holde seg informert og orientert om alle mulighetene og ønskede effekter enn forsknings- og utviklingssektoren (FoU). Derfor kan det være en forenkling å innlemme utlysningene i missions under den ordinære strukturen av sektorområder eller klynger (Clusters) i det neste rammeprogrammet.

Missions ser ikke ut til å ha fått den ønskede effekten med å løse globale utfordringer i den form det har nå. Innovasjon Norge mener at dersom missions skal videreføres, bør de plasseres på et mer overordnet horisontalt politisk nivå i EU for å få en gjennomgripende kraft.

De europeiske partnerskapene ser ut til å være mer rettet mot industrien og imøtekommer i stor grad næringslivets behov. Spesielt i noen av de industrialiserte partnerska

pene hvor Norge har konkurransefortrinn, ser vi nasjonal suksess. Samfinansierte partnerskap virker å være mindre attraktivt, grunnet lavere finansiering på utlysningene.

I sitt innspill til FP10 bør Norge fokusere på hvordan vi kan bidra til å løse europeiske utfordringer på overnasjonalt nivå, samtidig som vi styrker nasjonal konkurransekraft og fremmer den grønne og digitale omstillingen. Dette bør være retningsgivende for ønsket om nye partnerskap, og knyttes til Norges tematiske styrkeområder som nevnt i dette innspillet.

Andre forhold som det er viktig å få fram i et nasjonalt tematisk innspill

Innovasjon Norge ønsker å trekke frem fem forhold:

1. **Videreføre åpne utlysninger:** Innovasjon Norge anbefaler å videreføre åpne utlysninger i det som er dagens pilar 3. I den grad det åpnes for tematiske utlysninger, vil ovenstående tematiske anbefalinger også gjelde fremtidens pilar 3 eller dets like.

2. **Tilgang på risikokapital:** For at norsk næringsliv skal kunne omstille seg og vokse, er det avgjørende med risikoavlastning og tilgang til risikokapital for å skalere innovative løsninger. EU og det kommende rammeprogrammet bør legge til rette for at forskning i større grad kan kommersialiseres og tilføres vekstkapital. Dette vil bidra til å løse Europas utfordringer på en mer effektiv måte.
3. **Forenkling og forutsigbarhet:** Europeisk og norsk næringsliv domineres i stor grad av små og mellomstore bedrifter (SMB). Disse har behov for et forutsigbart rammeprogram og utlysninger med lav administrativ belastning. Innovasjon Norge mener derfor at forenkling bør være et gjennomgående prinsipp i utformingen av FP10. Forenkling er ikke bare i næringslivets interesse, men vil også gagne europeisk konkurransekraft i stort.
4. **Norsk deltakelse:** Det må legges opp til at Norge sikres lik tilgang til rammeprogrammet i henhold til våre rettigheter gjennom EØS-avtalen.
5. **Dual use:** Det forventes at det vil brukes store ressurser på forsvarssektoren i årene som kommer. Innovasjon Norge ønsker å peke på viktigheten av at forskning og innovasjon i forsvarssektoren sees i sammenheng med sivil sektor (spillover).

Med vennlig hilsen
for Innovasjon Norge

Anne Marte Lunde Tobro
Avdelingsleder, Avdeling for strategi og innovasjonspolitik

Silje Horrisland Whist
Spesialrådgiver,
EU-policy